

TEKNİK EĞİTİM İLE UYGULAMA ARASINDA YARATILAN ÇELİŞKİ

Bugün Türkiye’de, farklı kademelerde sayıları yüzbinleri aşan teknik eleman bulunmaktadır. Nasıl ki teknik eleman sorunları, tüm çalışanların sorunlarından ayrı düşünülemezse, TEKNİK EĞİTİM’i de, eğitim sisteminin tümünden ve bu sistemin şekillenişinde rolü olan iç ve dış etkilerden ayrı düşünmenin bir anlamı yoktur.

TÜRKİYE’NİN EKONOMİK YAPISI AKSAKTIR

Açık bir gerçektir ki, gerek eğitim ve öğretim düzeyini, gerekse personelin kullanımını bir ülkenin üretim yapısı belirler.

Bugün, yurdumuzda sanayileşme süreci tamamlanamamıştır.

Ülkenin doğal ve insangücü kaynakları toplum yararına en etkin bir biçimde kullanılamamaktadır.

Ekonomik gelişme dışa bağımlıdır. Özel girişim öncülüğünde, ithal ikamesi yolu ile, tüketim malları üretimine yönlendirilmektedir.

Ekonomik gelişmenin bu genel doğrultusu işsizliğe ve gelir dağılımında dengesizliklere sebep olmakta, eğitim yolu ile yeteneklerin orta-

ya çıkması engellenirken, yetişmiş elemanlardan yeterince yararlanamamak gibi bir israfada yol açmaktadır.

Teknoloji açısından, yurdumuz bugün sanayileşmiş batı toplumlarının bir pazarıdır. Teknolojiyi ithal etme durumunda olduğumuz sürece, teknik iş gücünün çalışma koşulları da yurt dışından gelen üretim metodlarını sürekli tekrarlayan, otomatik olarak uygulayan, teknik gelişmeye ve ülke kalkınmasına gerçek katkısı çeşitli kademelerde, farklı yöntemlerle kısıtlanmış bir kısır döngü içinde kalmaya mahkûmdur.

Başka ülkelerden alınan teknolojiye karşı olmak, gelişmeye, ilerlemeye ve yeni buluşlara karşı olmak demek değildir. Ülke yararına olmadığına inandığımız durum, bu teknolojinin ülkeye getiriliş şeklidir. Gelişmiş ülkeler, geliştirdikleri metodları pazarlarken, çok kez yatırımı ve teknik elemanı da bunun yanına katarlar. Böyle bir pazarın temel endüstrileri kendi kendine gerçekleştirebilir duruma gelmesi, iş olanaklarını kısıtlayacağı için pazarcının hoşuna gitmez. Bu nedenledir ki geri kalmış ülkeler her zaman montaj türünden sanayiye ve sanayileşme sürecini yavaşlatan turizm gibi yatırım alanlarına itilirler.

Gelişme yolundaki ülkelerin bu eğilimlere karşı durmaları, onların dış sermaye ve onunla bütünleşme eğilim ve özleminde olan iç sermayenin amaçlarını iyi tanımlamasıyla; kendine ve bağımsızlığına duyduğu saygıyla doğru orantılıdır.

TEKNOLOJİ YARATMA becerisinin sanayileşmiş ülkelerin tekeline olması, bizler için kabul edilmesi zorunlu değişmez bir gerçek değil, gelişmiş ülkelerin bir çıkar sorunudur.

Teknik elemanın uygulamada **YARATICI** ve **ÜRETİCİ** bir nitelik kazanması, teknolojinin büyük ölçüde ithal edildiği ülkelerde değil, üretim araçlarının üretildiği ülkelerde sözkonusu olabilir. Ekonomik sistemi ne olursa olsun, teknoloji üreten toplumlarda, teknik personel yalnız işleyişi bilme değil, yaratma görevini de yüklenmektedir.

Bugün teknik eğitimin temel sorunu, dışa bağlı bir üretim sisteminin içine daha çok üst kademedeki, ihtisaslaşmaya dönük bir teknik eğitim verilmiş elemanları katma sorunudur. Teorik yanı ağır basan bu eğitim, montaj yanı ağır basan bir üretim ile bağdaşamayacağından, yetişen eleman yaptığı işte tatmin olmamakta, yurt dışına veya başka iş alanlarına kaymakta, şu veya bu şekilde ülkenin üretim süreci dışına itilmektedir.

Ancak temel amacımız, üretim araçlarını üretebilen bir ekonomik yapı olduğuna göre, teknik eğitimde istenilen reform bugünkü yapının

gerektirdiği elemanı yetiştiren bir sistem olmamalıdır. Böyle bir eğitimle yetişenle iş arasında bir uyum sağlanabilir ama bu ne özlediğimiz kalınma ne de ülke çıkarları açısından istenilen bir denge değildir.

Bu nedenledir ki biz, teknik eğitim sorunlarına eğilirken, bunun üretim sürecinden ayrı dşnlemiyeceğini benimsemiş bulunmaktayız.

TÜRKİYE'NİN EğİTİM SİSTEMİ AKSAKTIR

Geçmiş yıllarda ekonomik yapı belirli bir Şekil alırken, eğitim sistemi bu yapıya dahi uydurulamamıştır.

Elli yıldır sürekli yn değiştiren bir eğitim politikası planlı dönemde dahi istenilen boyutları kazanamamış, her türlü baskının etkisi bu Őařkınlıđı srdrtp gitmiştir.

Endüstrileşme düzeyini hızla yükseltmek zorunda olan ve bunu plnlu bir yaklaşımla gerçekleştirmeyi resmen benimsemiş olan Türkiye için zorunlu olan YETİŐME İHTİYACI bugüne kadarki tutumlarla bir OKUMA HEVESİ'ne dönüştürülmüştür.

Geniş kavramlara dar boyutlar kazandırmak, geri kalmış ülkelerin düşmemesi gereken bir amazdır. YETİŐME, imknları ve yolları çok olan bir amaçtır. OKUMA ise bu temel gereğin ancak bir boyutudur. Nfsun önemli bir kesiminin bu tek yola yöneltilmesi, eğitimdeki dar boğazları kaçınılmaz kılar. Diplomayı bir hedef haline getirirken, diploma sahibini yetişmiş kişi kabul etmemize ve yetişmede var olan SÜREKLİLİK kavramını unutmamıza veya ihmal etmemize yol açar.

Halbuki hızla gelişen teknoloji, üretim hangi kademesinde olursa olsun, özellikle teknik elemanda bu SÜREKLİ YETİŐME BİLİNCİNİN var olmasını gerektirir ve buna imkân verecek olanakların sağlanmasını zorunlu kılar.

Eğitim sistemimizin esneklikten uzak yapısı, gelişme gibi dinamik bir kavrama, gerilimleri ve kayıpları en azda tutan bir uyum yapma olanadıını sağlamamakta; yaratılan katı kalıplar gerek meslekler arası gerekse bir mesleğin farklı kademeleri arasındaki tutarlı geçişleri baltalamaktadır. Kapalı kutuları andıran bu eğitim yapısı değiştirilmeli, kişilere yetenekleri arasında fırsat eşitlikleri ve aşama yapma olanakları tanınmalıdır.

Bugüne kadar açılan veya kapatılan, kapasiteleri arttırılan veya ek-siltelen okullara, hangi alanlarda ve kademedede eğitim veren kuruluşla-

rın denendiğine baktığımızda, eğitim politikamızdaki tutarsızlıklar açık olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak buradaki «tutarsızlık» sözcüğü, anladığımız anlamda sağlam bir eğitim sistemi için geçerlidir. Yoksa, alınan kararların çok «tutarlı» olduğu başka açılardan rahatça öne sürülebilir.

Baskısından çekinilen veya hoş görünme gereği duyulan gruplara karşı verilen tavizler şeklinde gerçekleştiğinden, kararlar çok kez politik açıdan tutarlıdır.

Gözelliklerin açılış veya kapanışları, seviyeleri, eğitim süreleri, öncelik ve ağırlık verilen alanlar çok kez bu politik etkilerle yönlendirilmiştir. Bu, en fazla meslek eğitimi veren kuruluşlar için doğru olmuştur. Ayrıca bu kurumların yer seçimi sorunu da çok kez bir «ceza» veya «ödül» niteliğine dönüştürülmüş gerçekler, gerekler ve rasyonellik ilkeleri öneminde yitirmiştir.

Eğitim alanında kendini hissettiren önemli bir diğer etken, sermayenin rolü olmuştur. Yaratılan bir potansiyeli çok iyi değerlendirebilen (!) bu çevre, kârlı bir yatırım alanı kazanmış, özel okullar yaygınlaşırken, dersane çarkının gelişmesine göz yumulmuştur. Bu gelişme yüksek eğitim çağındaki nüfusu bir süre çalamış, öğretici kadrlara devletin sağlayamadığı olanakları bir ölçüde temin ederek, politikacıların üstünden baskıyı geçici de olsa kaldırtmıştır. Öte yandan yatırımcılar kâr oranı yüksek bu alana gösterdikleri ilgiyi, «kamu yararına iş yapmak» gibi yararlı bir hizmet olarak ortaya koyma cesaretini kendilerinde bulabilmişlerdir.

Durumdan tek hoşnut olmıyan, oyunu bir süre sonra anlıyan sömürülen öğrencilerle, ülke çıkarlarına öncelik veren meslek kuruluşları olmuştur.

Kamu gücünün yetmediği yerde imdada özel sektörün yetişmesi, dünyada eşine zor rastlanır bir karma ekonomi anlayışıdır. Eğitim politikamıza hakim olan eğilim ise yıllardır bu yönde olmuştur.

TÜRKİYE'DE TEKNİK EĞİTİM AKSAKTIR

Genel eğitim ve üretim politikasındaki aksaklıklar, doğal olarak, bütün sakıncalarını teknik eğitim alanına da taşımaktadır.

Bir ülke teknoloji ithal ettiği sürece, o teknolojiye uyan eğitimi, bunu yapmadığı alanlarda da, yabancı teknik eleman ithal etmek zorundadır. Verilen tavizlerin yalnızca şu veya bu alanda olduğunu sanmak yanıltıcıdır. Sistem içindeki ilişkiler, bağlar karmaşıktır ve her kararın etkisi kendini başka alanlarda, bu arada teknik eğitimde de gösterir.

Bu nedenle bir ülkenin ekonomik yapısı dışa bağımlı geliyorsa, kamu yararı ve ülke gerçeklerine uygun bir eğitim politikası gerçekleşemez, gerçekleşse dahi yetiştirilen kişilerden yararlanma olanağı bulunmaz.

Bugün bazı mühendislik dallarında aşırı uzmanlaşmaya dönük olarak verilen eğitim, teknolojinin getirdiği sınırlamalarla uygulamada bir yarar sağlayamamaktadır.

Elektrik mühendisleri arasında yapılan bir anket, katılanların % 41'inin eğitimlerinin pratik yönden yaptıkları işin gereklerini karşılıymadığını ortaya koymaktadır. Bu, belki bütün diğer meslek alanları için de geçerlidir.

Bu «düzey farkı»nın çok iyi değerlendirilmesi gereklidir. Ülke teknolojisini göz önünde tutacak, gelişmeye ve yaratmaya olanak sağlayabilecek bir teknik eğitim planlaması, üretim sürecindeki köklü değişikliklerle bir arada ele alınmak zorundadır. Ancak o zaman anlamlı olabilir, gereken ekonomiler sağlanır.

Uyum bozukluğu ve tutarsızlıklar, yalnız meslek alanları arasında değil, bir meslekte verilen farklı kademeli eğitim için de geçerlidir.

Baskıların varlığına veya yokluğuna göre dalgalanan politika, bu ölçekte de kendini göstermektedir. Bugün meslekler arası olduğu kadar, meslek içinde de bir rekabet havası yaratılması, parçaları idare etmenin kolaylığı göz önünde tutulursa, avantajlı bir durum yaratmaktadır. Ancak bu «yarışma» durumu her zaman çalışanların değil, çalışanların lehine işlemiştir.

Halbuki, geri kalmışlıktan kurtulma gibi genel ve tartışılması gereksiz bir ana hedef, gerek meslekler arası gerekse meslek içi bütünleşmeyi ve tamamlayıcılığı zorunlu kılar. Bunun gerçekleşmesi ise, iş alanlarındaki, yani üretimdeki gelişmelere bağlıdır. Bugün en üst düzeyde eğitimi tamamlayan bir kişi çok farklı kademelerde iş yapma durumundayken, teoride bu kademeler için yetişmiş olanlar çalışma olanağı bulamamakta, yurt dışına göçün önemli bir bölümünü meydana getirmektedir.

Ortaya pek çok somut örnekleri konabilecek bu eğitim - iş arası dengesizlik açıkça belirler ki :

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM POLİTİKASI AKSAKTIR

Bugün ülkemizde eğitim alanındaki genel talep, yüksek eğitime hem de bunun en yükseğine yönelmiştir.

Ülkenin somut şartlarına da, amaçlanan üretim düzeyine de ters düşen bu durumu ortaya çıkaran nedenler çeşitlidir.

Eğitim süresinin uzaması, çözüm bekliyen işsizlik sorunu yönünden «erteleyici» niteliğinden dolayı, politikacılar için hoş giden, ama ülke ekonomisi için son derece zararlı bir yoldur.

Talebin bu yönde yoğunlaşmasındaki temel etken, çok kez iş olanakları değil, ücretler, kadrolar ve kademelerle şekillenen «ödüllendirme» sistemi ve yedek subaylık statüsüdür.

Toplumda yaratılan bir «itibar» sistemi, yanlışlığına rağmen, ödüllendirme sistemiyle birlikte, en üst kademede eğitimi istenir kılmaktadır.

Sanayileşmiş toplumların çoktan aştığı bu yanlış itibar sisteminin, gelişmekte olan toplumlar için yarattığı sakıncalar açıktır. Ülkemizde özellikle ücret ve imkân politikalarının değiştirilmesine bağlı olarak farklı bir şekil almalıdır.

Şuna inanmak zorundayız ki, çalışan kişi için önemli olan «itibar» sorunu, başkalarınca saptanan ünvanlarda değil, emeğini sunabilmekte, onun karşılığını alabilmekte ve verilen emeğin hakkıyla verilip verilmediğinde yatar.

Bugün bir yandan eğitimdeki aksaklıklar ve yetişenlere tatmin edici iş alanlarının yeterince sağlanmamış oluşu, öte yandan paranın hızla düşen satın alma gücü kişinin «dayanma» sınırını aşmakta, onu «başka ülkelerde ucuz emek olmak» seçimiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Bu seçimin, kişinin özelliklerine veya yeteneklerine bağlı olmadığı, temelde, ülkenin ekonomik yapısına egemen olan zümre ve kişilerin yapmış oldukları «seçimler» sonucu olduğu gereği unutulmamalıdır.

ÖZET OLARAK DERİZ Kİ

Şu ana kadar yer yer tekrarladığımız ve bir kere daha üzerinde durmakta sakınca görmediğimiz nokta, genellikle eğitimin, özellikle teknik eğitimin ülkenin üretim koşullarından bağımsız bir şekilde ele alınarak tartışılmıyacağı ve planlanamıyacağı gerçeğidir.

Göz önünde tutmamız gereken bir diğer önemli husus, bugüne kadar sürüp giden bölük - pörçük çözümlerin ve soyut olarak ele alınmış tedbirlerin özdeki yetersizliğidir.

Sınırlı kaynaklarımız ve büyüyen ihtiyaçlarımız, toplumun yeni denemelere olan tahammülünü ve dayanaklılığını giderek azaltmaktadır.

Eğitim alanında yuzeysel tampon tedbirlerin peşpeşe sıralanması ile bir eğitim politikası geliştirilemeyeceği geçmiş uygulamalarla belgelenmişken, yenilerinin ortaya atılışında yukardan beri sözünü etmekte olduğumuz ilişkiler bütünü göz önünde tutulmalı, zmler bu yapının tümünü kökten değiştirecek TEMEL ZÜMLER olmalıdır.